

ОЛЕКСАНДР ІСТЕР

МАТЕМАТИКА

ЗОШИТ-ПОСІБНИК

для 4 класу закладів загальної середньої освіти —
учасників Всеукраїнського експерименту

Учня/учениці _____ клас

навчальний заклад

ім'я та прізвище учня/учениці

ЧАСТИНА 2

Інтегровані теми

«Чарівні перетворення»,
«Факти і таємниці»

КИЇВ
«ГЕНЕЗА»
2020

Посібник укладено за модельною навчальною програмою та методичними рекомендаціями з організації освітнього процесу у 4 класах закладів загальної середньої освіти, що є учасниками Всеукраїнського експерименту за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти» на 2020/2021 навчальний рік

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ:

- — постав відповідний знак арифметичної дії
- — постав відповідний знак порівняння
- — обчисли «кругові» вирази
- — виконай завдання підвищеної складності

Видатні українці

- — розшифруй ім'я та/або прізвище видатної людини
- — життєві задачі
- — цікаві задачі для учнів неледачих

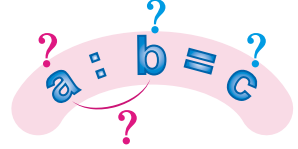
ДІЛЕННЯ БАГАТОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ НА ОДНОЦИФРОВЕ

Дія ділення. Ділення на основі нумерації

1. Пригадай, як називають компоненти дії ділення.

2. Пригадай, як поділити суму на число. Доповни буквенний запис: $(a + b) : c = \dots$

3. Виконай дії за зразками.

$$\underline{8000 : 2 = 4000}$$

$$8 \text{ тис.} : 2 = 4 \text{ тис.}$$

$$\underline{48\ 000 : 6 = 8000}$$

$$48 \text{ тис.} : 6 = 8 \text{ тис.}$$

$$9000 : 3$$

$$42\ 000 : 7$$

$$800\ 000 : 4$$

$$10\ 000 : 5$$

$$56\ 000 : 4$$

$$72\ 000 : 6$$

4. У першому населеному пункті 18 000 мешканців, а у другому — у 2 рази менше. Скільки мешканців у двох населених пунктах разом?

18 000 м.

I

II

у 2 рази менше

?

$$5. \quad 12\ 000 : 3 + 1217$$

$$(140\ 000 - 80\ 000) : 6$$

$$150\ 000 : 5 - 12\ 130$$

$$27\ 000 : (312 - 303)$$

6. Побудуй прямокутник, довжина якого 6 см, а ширина — 4 см. Знайди його периметр і площу.

$$7. \quad 30\ 000 : 3$$

$$14\ 000 : 2$$

$$8\ 000 : 4$$

$$120\ 000 : 5$$

$$18\ 000 : 6$$

$$99\ 000 : 9$$

8. Для школи купили комп'ютер за ціною 14 000 грн та принтер, який у 7 разів дешевший за комп'ютер. Скільки гривень заплатили за всю покупку?

14 000 грн

у 7 разів
дешевший

?

9. Обчисли, скільки кілограмів картоплі потрібно посадити на ділянці, довжина якої 120 м, а ширина — 10 м, якщо на 1 а йде 40 кг картоплі.

10. У ящику лежить 6 пар чорних шкарпеток, 5 пар білих и 4 пари червоних. Скільки шкарпеток навмання треба взяти з ящика, що серед них була пара шкарпеток одного кольору?

Письмове ділення дво- та трицифрових чисел на одноцифрове

Пригадай спосіб ділення двоцифрового числа на одноцифрове із застосуванням правила ділення суми на число.

$$72 : 3 = (60 + 12) : 3 = 60 : 3 + 12 : 3 = 20 + 4 = 24$$

Виконаємо це ділення іншим способом – **письмово**.

Ділене **72** запишемо **ліворуч** від риски, на рисці – дільник – число **3**, а **під** рисою писатимемо частку.

Поділимо 7 дес. на 3, буде 2 дес. у **неповній частці** і 1 дес. – в остачі. Таким чином, поділили $3 \cdot 2 = 6$ дес. Підписуємо 6 під 7. Від 7 дес. віднімемо 6 дес., буде 1 дес.

7	2	3	
-	6		24
	-	12	
	-	12	
		0	

Залишилося десятків менше, ніж дільник ($1 < 3$). Цифру 2 дібрали правильно. Додамо 1 дес. і 2 од., буде 12 од. (цифру 2 пишемо поряд з 1). Поділимо 12 од. на 3, буде 4 од. у частці.

Отже: $72 : 3 = 24$.

Чи зрозуміло тобі, як письмово поділити двоцифрове число на одноцифрове?

Таким самим способом можна поділити трицифрове число на одноцифрове. *Зверни увагу*, що на кожному етапі остача менша від дільника.

$\begin{array}{r} 940 \\ -8 \\ \hline 14 \\ -12 \\ \hline 20 \\ -20 \\ \hline 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 4 \\ 235 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 436 \\ -4 \\ \hline 3 \\ -2 \\ \hline 16 \\ -16 \\ \hline 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 2 \\ 218 \\ \hline \end{array}$
--	---	--	---

1. Виконай ділення, міркуючи вголос.

$42 \overline{) 3}$	$85 \overline{) 5}$	$738 \overline{) 6}$	$642 \overline{) 3}$
---------------------	---------------------	----------------------	----------------------

2. Знайди значення виразів письмово.

$96 : 8$

$84 : 7$

$734 : 2$

$856 : 4$

3. Зазнач порядок дій та обчисли вирази (користуйся зразком).

$$\overset{2}{307} - \overset{1}{750} : 6 = 182$$

$329 + 635 : 5$

$51 : 3 + 49 \cdot 4$

$(619 + 256) : 7$

$832 : 2 - 984 : 8$

$\begin{array}{r} 750 \\ -6 \\ \hline 15 \\ -12 \\ \hline 30 \\ -30 \\ \hline 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 6 \\ 125 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 307 \\ -125 \\ \hline 182 \end{array}$
--	---	--

 4. Побудуй два кола, які мають спільний центр і радіуси яких дорівнюють 3 см і 4 см. Згадайся, якою є відстань між двома найближчими точками цих двох кіл.

 5. Виконай письмове ділення.

56	4	91	7	810	6	472	2
----	---	----	---	-----	---	-----	---

 6. Зазнач порядок дій та обчисли вирази.

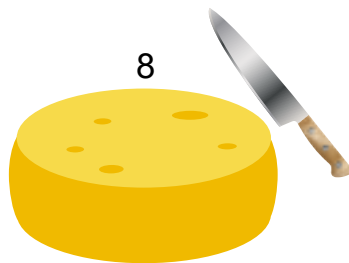
$$592 - 816 : 6$$

$$994 : (512 - 505)$$

 7. Лікарка Олена Дмитрівна веде здоровий спосіб життя. Вона їздить на роботу на велосипеді зі швидкістю 14 км/год та доїжджає до роботи за пів години. Якою є відстань від дому Олени Дмитрівни до її роботи?

 8. Як розрізати головку сиру трьома розрізами на 8 частин?

Письмове ділення багатоцифрового числа на одноцифрове. Прогнозування кількості цифр у частці до обчислення

Розглянь ще один приклад ділення.

Виконаємо ділення 435 на 5.

Почнемо ділення із сотень: 4 сот. при діленні на 5 не дають сотень у частці.

Ці 4 сот. разом з 3 дес. дають 43 дес.

Поділимо 43 дес. на 5, буде 8 дес. у частці та 3 дес. остачі.

Додамо 3 дес. остачі і 5 од., буде 35 од.

Поділимо 35 од. на 5, буде 7 у частці. Маємо: $435 : 5 = 87$.

Кількість цифр у частці можна було **спрогнозувати**.

Оскільки ділити ми почали з десятків, то в частці отримали дві цифри. Для самоперевірки перед

обчисленням у частці можна позначити кількість цифр **крапками**.

Так само можна виконувати і ділення багатоцифрових чисел на одноцифрове.

Розглянь приклади. Що показано крапками в першому з них?

$$\begin{array}{r|l} 435 & 5 \\ -40 & 87 \\ \hline -35 & \\ 35 & \\ \hline 0 & \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 1152 & 2 \\ -10 & 576 \\ \hline -15 & \\ -14 & \\ \hline -12 & \\ -12 & \\ \hline 0 & \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 8645 & 7 \\ -7 & 1235 \\ \hline -16 & \\ -14 & \\ \hline -24 & \\ -21 & \\ \hline -35 & \\ -35 & \\ \hline 0 & \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 14112 & 6 \\ -12 & 2352 \\ \hline -21 & \\ -18 & \\ \hline -31 & \\ -30 & \\ \hline -12 & \\ -12 & \\ \hline 0 & \end{array}$$

1. Виконай ділення письмово, міркуючи вголос.

$7416 : 6$

$2280 : 5$

$16\ 457 : 7$

2. Обчисли, постав відповіді в порядку зростання та прочитай назву українського міста — перлини біля моря.

Д $1908 : 6$

А $9880 : 8$

О $635 : 5$

С $4734 : 9$

Е $1287 : 3$

3. Розв'яжи рівняння.

$x \cdot 4 = 624$

$x : 4 = 624$

$624 : x = 8$

4. Для спортзалу придбали 5 коробок з воланами і 3 коробки з тенісними м'ячами. Усього придбали 20 воланів. Скільки придбали тенісних м'ячів, якщо в кожній коробці м'ячів на 2 більше, ніж воланів?

20 в.

?, на 2 м
більше

5. Виконай ділення письмово.

$984 : 8$

$1792 : 7$

$1845 : 5$

$9404 : 4$

6. Розв'яжи рівняння.

$1107 : x = 3$

$x \cdot 6 = 810$

7. Щоб купити морозиво, Полінці бракує 5 грн. Чи зможе вона купити тістечко, яке на 6 грн дешевше за морозиво?

Навчальне видання

ІСТЕР ОЛЕКСАНДР СЕМЕНОВИЧ

МАТЕМАТИКА

Зошит-посібник

**Експериментальний навчальний посібник
для 4 класу закладів загальної середньої освіти –
учасників Всеукраїнського експерименту**

ЧАСТИНА 2

Інтегровані теми

«Чарівні перетворення», «Факти і таємниці»

Відповідальна за випуск, редактор *Марія Москаленко*
Художнє оформлення, макет, ілюстрації *Василя Марущинця*
Технічний редактор *Цезарина Федосіхіна*
Комп'ютерна верстка *Наталії Музиченко, Олександра Павленка*
Коректор *Олена Симонова*

Формат 84×108/16.
Ум. друк. арк. . Обл.-вид. арк. .
Тираж пр. Вид. № .
Зам. №

Видавництво «Генеза», вул. Тимошенка, 2-л, м. Київ, 04212.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 5088 від 27.04.2016.

Істер О. С.

I-89 Математика. Зошит-посібник : експеримент. навч. посіб для 4 кл. закл. заг. серед. освіти — учасників Всеукр. експерименту. У 4 ч. Ч. 2 / Олександр Істер. — Київ : Генеза, 2020. — 64 с. : іл.

ISBN 978-966-11-.

ISBN 978-966-11-

Зошит-посібник з математики укладено відповідно до модельної навчальної програми та методичних рекомендацій з організації освітнього процесу у 4 класах закладів загальної середньої освіти, що є учасниками Всеукраїнського експерименту за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти» на 2020/2021 навчальний рік.

Частина 2 розраховано для використання протягом листопада-грудня.

УДК 51(075.2)